

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารโลกของกองพัฒนาศักยภาพผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษากลยุทธ์การสื่อสารของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาที่ใช้เพื่อการพัฒนาพฤติกรรมประชาชนให้มีความสามารถจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง และสามารถพิจารณาและเลือกซื้อเลือกบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพได้อย่างถูกต้องและปลอดภัย นอกจากนี้ยังวิเคราะห์เนื้อหาของสารและช่องทางที่ใช้ในการสื่อสาร นอกจากนี้ยังศึกษาบทบาทของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาตามยุทธศาสตร์การพัฒนาดังกล่าวทั้งในมุมมองของสื่อมวลชนในฐานะที่เป็นสื่อในสื่อสารด้วย

ประชากร (Population)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

1. กลุ่มบุคคลที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพผู้บริหารโลกของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข ได้แก่ ผู้บริหารของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กองพัฒนาศักยภาพผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ของกองพัฒนาศักยภาพผู้บริหาร
2. สื่อมวลชนจากหนังสือพิมพ์ 5 ฉบับ ได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์ คม ชัด ลึก มติชน และกรุงเทพธุรกิจ

กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 11 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มแรก คือ กลุ่มผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบตามยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพผู้บริหารโลก ศักยภาพความเข้มแข็งกลุ่มประชาคมด้านสุขภาพ ได้แก่ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข บุคคลเหล่านี้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการกำหนดกลยุทธ์ (ระดับนโยบาย) และการวางแผนปฏิบัติการของโครงการรณรงค์ (ระดับปฏิบัติการ)

1. นิรัตน์ เตียวสุวรรณ	ผู้อำนวยการกองพัฒนาศักยภาพผู้บริหารโลก สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข
2. วนิดา เนตรศิริ	ตำแหน่ง นักวิชาการเผยแพร่ 8 ว กลุ่มพัฒนาพฤติกรรมบริโภค 1
3. ศุภกาญจน์ โภคัย	ตำแหน่ง เกสัชกร 8 วช กลุ่มพัฒนาพฤติกรรมบริโภค 2

4. ทิพากร มีใจเย็น ตำแหน่ง นักวิชาการอาหารและยา 8 ว กลุ่มสารนิเทศและงาน
ห้องเรียน
5. ผุสดี เวชชพิพัฒน์ ตำแหน่ง นักวิชาการเผยแพร่ 8 ว ฝ่ายประชาสัมพันธ์
กลุ่มสารนิเทศและงานห้องเรียน
6. วิษณุ โรจน์เรืองโร ตำแหน่ง เกษัชกร 7 วช กลุ่มพัฒนาระบบ

2. กลุ่มที่สอง คือ สื่อมวลชนจากหนังสือพิมพ์ 2 ประเภท (5 ฉบับ)

- ประเภทคุณภาพ (quality newspaper) ได้แก่ หนังสือพิมพ์มติชน และกรุงเทพธุรกิจ
- หนังสือพิมพ์ปริมาณ (popular newspaper) หรือหนังสือพิมพ์แนวประชานิยม ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ และคม ชัด ลึก ได้แก่ บุคคลดังนี้

1. สุรณีย์ แสงเพ็ญ หัวหน้าข่าวสาธารณสุขหนังสือพิมพ์มติชน
2. สากล เจริญ หัวหน้าข่าวสาธารณสุขหนังสือพิมพ์กรุงเทพ
ธุรกิจ
3. อูติวรรณ ไสวแสนยากร หัวหน้าข่าวสาธารณสุขหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ
4. สุวัฒน์ บุญขาน หัวหน้าข่าวสาธารณสุขหนังสือพิมพ์เดลินิวส์
5. กมลทิพย์ ไบเงิน บรรณาธิการสาธารณสุขหนังสือพิมพ์คม ชัด
ลึก

ลึก

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การสื่อสารของยุทธศาสตร์การพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพประชาชน และศักยภาพความเข้มแข็งกลุ่มประชาคมด้านสุขภาพ ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข” มีลำดับขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ติดต่อเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และส่งจดหมายขออนุญาตโดยแนบรายละเอียดของงานวิจัยและข้อมูลที่ต้องการ เพื่อขออนุญาตจากผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาและผู้อำนวยการกองพัฒนาศักยภาพผู้บริโภค ในการขอสัมภาษณ์ผู้อำนวยการและเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการด้านการประชาสัมพันธ์และการจัดกิจกรรมรณรงค์ต่าง ๆ

2. ติดต่อขออนุเคราะห์ข้อมูลและการประสานงานในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา โดยเฉพาะกองพัฒนาศักยภาพผู้บริโภค รวมทั้งติดต่อสื่อมวลชนด้านสาธารณสุขของหนังสือพิมพ์ 5 หนังสือพิมพ์ เพื่อขอสัมภาษณ์

3. เตรียมคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ทั้งเจ้าหน้าที่ดำเนินการทั้งในระดับนโยบาย ปฏิบัติการ และสื่อมวลชน

4. โทรศัพท์ อีเมล และส่งแฟกซ์เพื่อติดต่อกุ่มตัวอย่างเพื่อนัดหมายวัน เวลา สถานที่ในการสัมภาษณ์
5. ผู้วิจัยเข้าพบกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการสัมภาษณ์ โดยเริ่มจากการสร้างความคุ้นเคย แล้วจึงเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เนื่องการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์ซึ่งมีโครงสร้างคำถามตามประเด็นที่กำหนดไว้ ได้แก่ กลยุทธ์การสื่อสารกลยุทธ์การสื่อสาร เนื้อหาของสารช่องทางการสื่อสารในการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพประชาชนและศักยภาพความเข้มแข็งกลุ่มประชาคมด้านสุขภาพ รวมถึงบทบาทตามยุทธศาสตร์การพัฒนาดังกล่าว ดังนั้น เพื่อให้ข้อมูลที่ได้รับมีความสมบูรณ์ และรายละเอียดครบถ้วน ผู้วิจัยจึงใช้เครื่องมือดังต่อไปนี้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสัมภาษณ์ เป็นคำถามที่เตรียมไว้ล่วงหน้าเพื่อใช้เป็นแนวทางการสัมภาษณ์มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open Question) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างสามารถเข้าใจ และตอบคำถามได้ชัดเจน ตรงประเด็น โดยแบ่งออกเป็น 2 ชุด คือ
  - แนวคำถามในการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับแผนกลยุทธ์การสื่อสารตามยุทธศาสตร์ดังกล่าว
  - แนวคำถามในการสัมภาษณ์สื่อมวลชนของ 5 หนังสือพิมพ์
2. เทปบันทึกเสียง
3. สมุดจดบันทึก

แนวคำถามในการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับแผนกลยุทธ์การสื่อสารตามยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพผู้บริโภค

หมวดที่ 1 แนวคำถามทั่วไป

- ชื่อ-สกุล
- วุฒิกการศึกษา
- ตำแหน่ง
- หน้าที่ / ความรับผิดชอบ
- ประสบการณ์การทำงาน

หมวดที่ 2 แนวคำถามเกี่ยวกับกลยุทธ์การสื่อสาร

- กลยุทธ์การสื่อสารในการรณรงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการสร้างเสริมสุขภาพ การควบคุม ป้องกันโรคและฟื้นฟูสภาพ การคุ้มครองผู้บริโภค รวมทั้งการวางแผนต่าง ๆ
- การวิเคราะห์สื่อและกลุ่มเป้าหมายรวมทั้งแนวทางการเลือก/กำหนดสื่อและกลุ่มเป้าหมาย
- การเผยแพร่ในรูปแบบต่าง ๆ
- การกำหนดเนื้อหาที่ใช้ในการชักจูงใจ
- วิธีการนำเสนอ/รูปแบบการนำเสนอในสื่อหรือกิจกรรมต่าง ๆ
- สื่อหรือรูปแบบการนำเสนอที่มีประสิทธิภาพในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด
- ผลตอบรับ (feedback) ของประชาชนที่มีต่อการกำหนดในการผลิตสื่อหรือการจัดกิจกรรม
- การใช้วิธีอื่น ๆ เพื่อรณรงค์ให้ผู้บริโภคมีศักยภาพต่อการดูแลสุขภาพ นอกจากการใช้กลยุทธ์ทางการสื่อสาร
- การร่วมมือกันกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่ร่วมจัดกิจกรรมรณรงค์ การสร้างเครือข่ายพันธมิตร ในการรณรงค์มีหรือไม่ มีใครบ้าง ร่วมกันทำงานอย่างไร หรือต่างคนต่างทำ
- ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินงาน รวมทั้งวิธีการแก้ปัญหา
- งบประมาณในการดำเนินงาน

แนวคำถามสัมภาษณ์สื่อมวลชนในฐานะที่เป็นสื่อในกระบวนการสื่อสาร

หมวดที่ 1 แนวคำถามทั่วไป

- ชื่อ-สกุล
- อายุ
- วุฒิกการศึกษา
- อาชีพ
- หน้าที่ / ความรับผิดชอบ
- หน่วยงาน

หมวดที่ 2 แนวคำถามที่เกี่ยวกับการมุมมองของสื่อมวลชนต่อบทบาทของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาต่อการรณรงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการสร้างเสริมสุขภาพ การควบคุม ป้องกันโรคและฟื้นฟูสภาพ การคุ้มครองผู้บริโภค ตามยุทธศาสตร์ดังกล่าว

- ภาพลักษณ์แรกๆที่สื่อมวลชนนึกถึงเมื่อเอ่ยถึงสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
- ภาพลักษณ์ที่เป็นบวกของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
- ภาพลักษณ์ที่เป็นลบของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

- ปัจจัยที่สร้างภาพลักษณ์เช่นนั้นแก่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
- ความคิดเห็นของสื่อมวลชนต่อประเด็นการทำงานของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
- ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยากับสื่อมวลชน
- ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานประชาสัมพันธ์ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยากับสื่อมวลชน
  - แนวทางการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่องานสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
  - ให้สื่อวิจารณ์การทำงานการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
  - แนวทางในการประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ใหม่ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือ

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือที่ได้สร้างคำถามในแบบสัมภาษณ์แล้ว จึงให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ และขอคำแนะนำเพื่อนำไปแก้ไขคำถามที่ยังไม่ครอบคลุมประเด็นที่ต้องการทราบ รวมทั้งสำนวนภาษาที่ถูกต้อง จนกระทั่งได้แบบสัมภาษณ์ที่มีมีคำถามตรงประเด็นชัดเจน เพื่อสื่อความหมายตรงตามที่ต้องการ จากนั้นจึงนำไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลจะมีลักษณะดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยจะติดต่อกันนัดหมายกับผู้ให้สัมภาษณ์ตามวัน เวลาที่ผู้ให้สัมภาษณ์สะดวก จากนั้นผู้วิจัยจะจดบันทึกคำให้สัมภาษณ์พร้อมกับขออนุญาตบันทึกเสียง
2. ข้อมูลที่เป็นสิ่งพิมพ์ ได้แก่ เอกสาร แผนงาน
3. ข้อมูลจากการค้นคว้าผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต หรือสื่ออื่นๆ เช่น ข้อมูลจากเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาศึกษาวิเคราะห์ และสรุปประเด็นสำคัญโดยบรรยายกลยุทธ์การสื่อสารที่ใช้ การนำเสนอกิจกรรมที่ใช้ในการณรงค์และบทบาทของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาในมุมมองของสื่อมวลชน

ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้ระยะเวลาตั้งแต่เดือนกรกฎาคมถึงเดือนธันวาคม 2549